

Stockholm den 16 april 2025

Justitiedepartementet L3
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Diarienummer
Ju2025/00414

Remissyttrande från ICC Sverige om Ändrade ersättningsregler för privatkopiering

Internationella Handelskammaren (ICC Sverige) har givits möjlighet att yttra sig gällande promemorian *Ändrade ersättningsregler för privatkopiering*.

ICC Sverige är den svenska delen av International Chamber of Commerce, som är världens största näringslivsorganisation. Vårt mål är att genom internationell handel skapa gränsöverskridande relationer som främjar fred och välbefinnande. I över 100 år har vi därför arbetat för global frihandel och för att underlätta internationella affärer. ICC:s främsta uppgift är att främja den internationella handeln och för att underlätta för företag att möta de möjligheter och utmaningar som följer med en ökad globalisering. En viktig förutsättning för den internationella handeln är skyddet för immateriella rättigheter, inte minst upphovsrätten.

Betydelsen för svensk handel

Av statistik som Kreativ Sektor nyligen överlämnat till Kulturdepartementet framgår att de kulturella och kreativa branscherna genererade en sammanlagd omsättning på över 650 miljarder kronor 2023. I regeringens Strategi för kulturella och kreativa branscher framhålls att "Den upphovsrättsliga lagstiftningen ger förutsättningar för fungerande affärsmodeller och ger både individer och företag möjlighet att nyttiggöra resultatet av sitt skapande. Det i sin tur skapar möjligheter för innovativa och kreativa företag och individer att kunna leva på sitt skapande". ICC vill framhålla att privatkopieringsersättningen är en central del av det upphovsrättsliga systemet och att denna del av systemet upprätthålls är oerhört viktigt för att fortsätta värna upphovsrätten. ICC vill också framhålla att det är till följd av det upphovsrättsliga systemet som till exempel musikbranschen är och har länge varit en central del av såväl Sveriges handel som bilden av Sverige i utlandet.

Faktum är att Sverige är ett av få länder som är nettoexportör av musik. Det är USA, Storbritannien och Sverige som är nettoexportörer, tätt följda av Sydkorea. Frågan om hur svenska rättighetshavare får ersättning för hur till exempel deras musik används i andra länder är således inte bara en fråga för dessa aktörer utan också en fråga om

svensk handelspolitik. Samtidigt är klart att den bristande ömsesidighet som gällande regelverk och praxis för med sig inte är något som den svenska lagstiftaren ensidigt kan råda bot på.

Principen om ömsesidighet är dock viktig för svensk handel och sett till frihandelsavtal rent generellt gäller att rättigheter och skyldigheter bör vara likvärdiga mellan parterna. Det bör även gälla för skydd av upphovsrätten och andra immateriella rättigheter. Från ett handelsperspektiv borde frågan om upphovsrättigheters hantering internationellt hamna högt upp på agendan. Detta gäller både på nationell nivå, men kanske ännu mer att Sverige måste trycka på i dessa frågor på EU-nivå. ICC vill framhålla att de skrivningar som finns om uppföljning på EU-nivå i avsnitt 4.2 är oroväckande. ICC stöder regeringens arbete i frågan och vill framhålla att arbetet bör prioriteras.

Regelförenklingsperspektiv

Den anpassning av svensk reglering som föreslås har inte sitt ursprung i svenska önskemål om förändringar utan är en konsekvens av en dom från EU-domstolen. Konsekvensen av den aktuella domen är att Sverige inte kan upprätthålla dagens hantering av upphovsrättsliga ersättningar.

ICC har full förståelse för att arbetet mot regeländring på EU-nivå kan vara svårt att förutse i närtid. Det bör dock framhållas att förändringar i den här typen av regelverk typiskt sett medför kostnader för olika aktörer. Det kan exempelvis handla om att anpassa IT-system så att de är i linje med regelverkens konstruktion.

Att skynda på genomförande av en ny svensk reglering som kan komma att bli överspelad via ny reglering på EU-nivå innebär att aktörer kan behöva investera i justeringar i sina IT-system två gånger. Detta blir kostnader som på många sätt inte tillför något för de som måste bära dessa kostnader. Med tanke på det fokus som ligger på regelförenkling, såväl nationellt som inom EU, ter sig detta olyckligt.

Om behovet av en konsekvensanalys

En förändring av principen om s.k. ömsesidighet för privatkopieringsersättning innebär i praktiken att den ersättning som idag utbetalas till svenska rättighetshavare ska fördelas till fler rättighetshavare och detta utan att motsvarande ersättningar i vissa andra länder kommer dessa rättighetshavare till del. Ändringen i kombination med den lagändring som är på väg att införas i svensk rätt till följd av den s.k. SevenOne-domen där en utvidgning av den krets av rättighetshavare som är berättigade till privatkopieringsersättning sker torde, enligt ICC, komma att innebära att det blir en stor påverkan på ersättningarna som de ser ut idag. Till detta ska även läggas det pågående lagstiftningsarbetet med fler förestående ändringar i systemet för privatkopieringsersättning. I promemorian konstateras att "Förslaget bedöms kunna leda till minskade intäkter för upphovsmän och ersättningsberättigade kategorier av närstående rättighetshavare med anknytning till Sverige...". Det anges visserligen i promemorian att ett syfte med remitteringen är att inhämta underlag för konsekvenserna av förslaget och för de övriga förslag som alltså bereds i regeringskansliet.

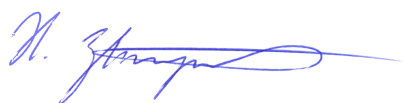
Med tanke på det som beskrivs i promemorian och den ovan nämnda lagändringen torde det innebära en omfattande påverkan på upphovsrättens område men dessvärre görs

det ingen precisering av effekterna av de minskade ersättningarna. Givet det ovan anförda borde en gedigen konsekvensanalys funnits med i det aktuella förslaget. ICC menar att konsekvensanalysen är motiverad, särskilt med tanke på frågans komplexitet och förslagets påverkan på upphovsrättens område. ICC vill också framhålla att behovet av en konsekvensanalys förstärks ytterligare när det dessutom är ytterligare ändringar på privatkopieringens område att vänta. ICC konstaterar därmed att en konsekvensanalys av det aktuella förslaget hade varit nödvändig för att kunna bedöma det aktuella lagförslagets påverkan.

Marknadens möjlighet till anpassning av en ny ordning

ICC är medvetet om att lagförslaget är en förändring till följd av EU-domstolens dom i det s.k. Kwantum-fallet. ICC vill dock framhålla att givet att det aktuella lagförslaget förefaller få betydande konsekvenser på upphovsrättens område bör det understrykas att marknadens aktörer bör ges en rimlig möjlighet att kunna ställa om till en ny ordning. ICC förordar därför ett ikraftträdande som sker längre fram i tiden. Utöver att organisationer och andra berörda aktörer ges förutsättningarna att göra de nödvändiga omställningarna finns också möjligheten att fortsätta arbeta för eller till och med få ett slutligt besked om det går att få till en lösning gällande ömsesidighetsfrågan inom EU. Till detta ska även adderas att eftersom ytterligare förslag bereds på privatkopieringens område är det också viktigt att ändringar, om möjligt, genomförs samtidigt eller i vart fall i en mycket nära anslutning.

ICC förstår att den svenska hållningen i frågan där regeringen verkar för att EU-kommissionen ska presentera ett lagförslag för att kunna tillämpa ömsesidighet pekar på insikten av behovet för de kulturella och kreativa branscherna att fortsätta tillämpa principen om ömsesidighet. Precis som det konstateras i promemorian kan inte rättvisa villkor och likvärdig konkurrens för europeiska rättighetshavare säkerställas om inte ömsesidighetsprincipen kan upprätthållas. ICC anser dock att om det inte går att upprätthålla den balansen som ömsesidigheten ger bör den svenska regeringen överväga att föreslå höjda ersättningar på privatkopieringens område för att kompensera rättighetshavarna som kommer drabbas av den aktuella förändringen.

Henrik Blomqvist
Tf generalsekreterare, ICC Sverige